

Art. 12. § 1er. Les parties contractantes présentent annuellement un rapport au Conseil flamand sur l'exécution de la convention environnementale. Les modalités et les conditions relatives à l'établissement et à la présentation de ce rapport sont déterminées par un arrêté du Gouvernement flamand.

§ 2. La convention environnementale est résiliée par la Région lorsque le Conseil flamand s'y oppose par une résolution ou une motion motivée votées dans les quarante cinq jours de la réception du rapport visé au § 1er.

Art. 13. Les dispositions du présent décret sont d'ordre public. Elles s'appliquent aux conventions environnementales qui seront conclues après l'entrée en vigueur du présent décret.

A moins qu'elles ne soient conformes aux dispositions du présent décret, les conventions environnementales conclues avant l'entrée en vigueur du présent décret ne pourront être modifiées ou renouvelées.

Promulguons le présent décret, ordonnons qu'il soit publié au *Moniteur belge*.

Bruxelles, le 15 juin 1994.

Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,
L. VAN DEN BRANDE

Le Ministre flamand de l'Environnement et du Logement,
N. DE BATSELIER

N. 94 — 1788

[C — 35834]

15 DECEMBER 1993. — Besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van algemene erkenningsvoorwaarden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap

De Vlaamse regering,

Gelet op het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 3, § 1bis, tweede lid, ingevoegd bij decreet van 20 december 1989, en § 5;

Gelet op het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, inzonderheid op de artikels 47, 1°, 2°, en 6° tot 10° en 81;

Gelet op het koninklijk besluit van 5 juli 1963 betreffende de sociale reclassering van de mindervaliden, inzonderheid op de artikelen 42, 43, 44 en 47;

Gelet op het koninklijk besluit van 23 december 1970 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de inrichtingen, tehuizen en diensten voor plaatsing in gezinnen ten behoeve van gehandicapten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Executieve van 7 december 1987;

Gelet op het koninklijk besluit van 25 januari 1971 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de tehuizen voor kort verblijf ten behoeve van gehandicapten, inzonderheid op artikel 2;

Gelet op het koninklijk besluit van 2 juli 1973 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van dagcentra voor meerderjarige niet werkende gehandicapten, inzonderheid op artikel 3;

Gelet op het koninklijk besluit van 12 december 1975 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de centra voor observatie, oriëntering en medische, psychologische en pedagogische behandeling voor gehandicapten, evenals van de bijzondere regels voor de vaststelling van de toelagen per dag, toegekend voor het onderhoud, de opvoeding en de behandeling van de gehandicapten die er geplaatst zijn ten laste van de gewone besturen, inzonderheid op artikel 4;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Executieve van 7 februari 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, de werkings- en subsidiërmodaliteiten voor thuisbegeleidingsdiensten zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 12;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Executieve van 4 april 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, de werkings- en subsidiërmodaliteiten voor diensten voor begeleid wonen van mentaal gehandicapten, zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis, van het koninklijk besluit nr. 8 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 4;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Executieve van 31 juli 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, de werkings- en subsidiërmodaliteiten voor diensten voor zelfstandig wonen van gehandicapte personen bedoeld in artikel 3, § 1bis, van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 6, § 1;

Gelet op het advies van de Raad van Bestuur van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen net een Handicap, gegeven op 24 november 1992;

Gelet op het advies van de Inspectie van Financiën, gegeven op 14 december 1992;

Gelet op het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor begroting, gegeven op 9 december 1993;

Gelet op de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, inzonderheid op artikel 3, § 1, gewijzigd bij de wet van 4 juli 1989;

Gelet op de dringende noodzakelijkheid;

Overwegende dat het onontbeerlijk is onverwijld algemene voorwaarden inzake erkenning van voorzieningen door het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap vast te stellen eneinde tot erkenning door dit Fonds met ingang van 1 juli 1994 te kunnen overgaan;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin:
Na beraadslaging,

Besluit :

- Artikel 1.** Voor de toepassing van dit besluit en van zijn bijlage wordt verstaan onder :
- 1° het decreet : het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap;
  - 2° het Fonds : het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap;
  - 3° de beslissing over de tenlasteneming : de beslissing van het Fonds zoals bedoeld bij artikel 41 van het decreet;
  - 4° het protocol : het protocol van verblijf, opvang, behandeling of begeleiding zoals bedoeld bij artikel 47, 10°, van dit decreet;
  - 5° de collectieve en individuele inspraak : de inspraak van de personen met een handicap of van hun wettelijke vertegenwoordiger zoals bedoeld bij artikel 47, 6° van het decreet;
  - 6° de gebruiker : de persoon met een handicap die voor zijn sociale integratie gebruik maakt van een erkende voorziening;
  - 7° de gebruikersraad : de raad van gebruikers of van hun wettelijke vertegenwoordigers, ingesteld voor het verwezenlijken van hun collectieve inspraak zoals bedoeld bij artikel 47, 6° van het decreet;
  - 8° de ambulante diensten : de thuisbegeleidingsdiensten, de diensten voor begeleid wonen van mentaal gehandicapten en diensten voor zelfstandig wonen van gehandicapte personen.

HOOFDSTUK I. — *Het reglement van orde*

Art. 2. De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op alle erkende voorzieningen waar de personen met een handicap gebruik maken van een gezamenlijke infrastructuur, met uitzondering van de beschutte werkplaatsen, de diensten voor plaatsing in gezinnen en de ambulante diensten.

Art. 3. Elke bij artikel 2 bedoelde erkende voorziening is ertoe gehouden een reglement van orde op te stellen en aan de gebruikers of hun wettelijke vertegenwoordigers te overhandigen, overeenkomstig de bepalingen van de bijlage bij dit besluit.

Voor de toepassing van vorig lid worden de afdelingen en/of instellingen die door éénzelfde besluit of beslissing erkend zijn als één enkele voorziening beschouwd; indien de voorziening dit aangewezen acht, kan zij evenwel voor elk van die afdelingen of instellingen afzonderlijk een reglement van orde opstellen.

Art. 4. Het reglement van orde dient minstens de bepalingen te omvatten die opgenomen zijn in punt 1 van de bijlage bij dit besluit.

De tekst van het reglement en van al zijn latere wijzigingen wordt aan het Fonds medegedeeld.

HOOFDSTUK II. — *Het protocol van verblijf, opvang, behandeling of begeleiding*

Art. 5. De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op alle erkende voorzieningen voor opvang, begeleiding of behandeling van personen met een handicap, met uitzondering van de beschutte werkplaatsen en de ambulante diensten.

Art. 6. Alvorens tot opvang, behandeling of begeleiding over te gaan, wordt tussen de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger en de in artikel 5 bedoelde voorziening een schriftelijk protocol gesloten, dat ten minste de bepalingen omvat die opgenomen zijn in punt 6 van de bijlage bij dit besluit.

In geval van dringende opvang, dient het protocol binnen de vijf dagen na de opname gesloten.

Indien de wettelijke vertegenwoordiger van door de jeugdrechter geplaatste of door het Comité voor Bizzondere Jeugdzorg verwezen jongeren weigert het protocol te ondertekenen, dient dit met opgave van de redenen door de voorziening aan het Fonds medegedeeld.

HOOFDSTUK III. — *De klachtenprocedure*

Art. 7. De in dit hoofdstuk bepaalde procedure voor onderzoek en behandeling van de klachten van de gebruikers is van toepassing op alle erkende voorzieningen met uitzondering van de beschutte werkplaatsen.

Ze is evenwel niet van toepassing op de klachten betreffende het beheer van gelden en goederen van de gebruikers door beheerders of personeelsleden van de voorziening.

Art. 8. De klacht wordt schriftelijk geformuleerd door de gebruiker, zijn wettelijke vertegenwoordiger, een bloed- of aanverwant of zijn vertrouwenspersoon.

Dit schriftelijke klacht wordt gericht aan de directie van de voorziening die bij ontvangst hiervan onmiddellijk melding maakt in een daartoe bestemd register.

De klacht kan steeds worden ingetrokken.

De voorziening is ertoe gehouden binnen de dertig dagen na het indienen van de klacht aan de indiener schriftelijk mede te delen welk gevolg aan de klacht wordt gegeven.

Art. 9. Indien de afhandeling van de klacht overeenkomstig de bij artikel 8 vastgestelde procedure de indiener geen voldoening schenkt, kan deze zich schriftelijk wenden tot een bij elke in artikel 7 bedoelde voorziening op te richten interne klachtncommissie.

De in vorig lid bedoelde klachtncommissie bestaat uit een vertegenwoordiger van de inrichtende macht van de voorziening en een persoon aangeduid door de gebruikersraad of, bij ontstentenis hiervan, door de gebruikers of hun wettelijke vertegenwoordiger.

Deze commissie behandelt de klacht, hoort alle betrokken partijen en poogt ze te verzoenen, en deelt binnen de dertig dagen na geval te zijn haar oordeel aangaande de klacht schriftelijk mee aan de indiener en aan de voorziening. Indien beide leden van de klachtncommissie het niet eens zijn over het uit te brengen oordeel worden beide standpunten medegedeeld.

Indien de klacht gegrond wordt bevonden moet de voorziening binnen de dertig dagen na de mededeling van het oordeel van de klachtncommissie aan de indiener schriftelijk mededelen welk gevolg hieraan werd gegeven.

Art. 10. Indien de afhandeling van de klacht overeenkomstig de bij artikel 9 vastgestelde procedure de indiener nog steeds geen voldoening schenkt, kan deze zich schriftelijk wenden tot de leidend ambtenaar van het Fonds, die nagaat of de voorziening al dan niet de reglementering heeft nageleefd en die in het laatste geval de nodige maatregelen treft met het oog op de naleving van de reglementering.

HOOFDSTUK IV. — *De inspraak**Afdeling 1. — Individuele inspraak*

Art. 11. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op alle erkende voorzieningen met uitzondering van de beschutte werkplaatsen.

Art. 12. De gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger heeft het recht volledig, nauwkeurig en tijdig geïnformeerd te worden omtrent alle aangelegenheden in verband met zijn opvang, behandeling en begeleiding die hem rechtstreeks en persoonlijk aanbelangen, met inbegrip van informatie omtrent zijn psycho-medisch, pedagogische sociaal dossier, onder voorbehoud van het medisch beroepsgeheim zoals geconcretiseerd in het medisch dossier.

Art. 13. Tussen de voorziening en de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger is, behoudens heirkracht of hoogdringendheid, voorafgaand overleg verplicht inzake :

- 1° wijzigingen aan het dienstverleningsaanbod, het behandelings- of het begeleidingsplan;
- 2° maatregelen die omwille van de evolutie van de fysieke of geestelijke toestand dienen genomen;
- 3° wijzigingen in de individuele woon- of leefsituatie; bij dit overleg wordt rekening gehouden met de feiten en omstandigheden die tot deze wijzigingen hebben geleid.

Het initiatief voor dit overleg moet genomen worden door de partij die een wijziging of maatregel wenst door te voeren.

Art. 14. Klachten omtrent het niet naleven van de bepalingen van deze afdeling worden behandeld overeenkomstig de procedure voorzien bij hoofdstuk 3.

Afdeling 2. — Collectieve inspraak

Art. 15. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing wanneer in een erkende voorziening de gemiddelde verblijfsduur of duur van de dienstverlening ten minste twee jaar bedraagt.

De ambulante diensten, de beschutte werkplaatsen en de diensten voor plaatsing in gezinnen zijn alleszins uit het toepassingsgebied van deze afdeling uitgesloten.

Art. 16. In elke bij artikel 15 bedoelde voorziening dient per afzonderlijke, zelfstandige en operationele eenheid van dienstverlening een gebruikersraad opgericht te worden.

Art. 17. § 1. Elke gebruikersraad telt minstens drie leden.

§ 2. De leden van de gebruikersraad worden uit en door de gebruikers van de voorziening of hun wettelijke vertegenwoordigers gekozen voor een termijn van vier jaar; hun mandaat is hernieuwbaar. De raad is niet meer rechtsgeldig samengesteld indien het aantal leden van de gebruikersraad lager wordt dan drie en in dat geval wordt een nieuwe verkiezing georganiseerd.

Indien er zich bij de gewone verkiezing geen drie kandidaten aandienen, of indien er bij die verkiezing geen drie leden gekozen worden, wordt na twee jaar een nieuwe verkiezing georganiseerd.

De verantwoordelijken van de voorziening staan in voor de organisatie van de verkiezingen, waarbij zij er inzonderheid over waken dat elke stemgerechtigde verwittigd wordt en zich kandidaat kan stellen. Indien in de voorziening reeds een ouder- of bewonersraad bestaat, wordt de verkiezing in samenwerking met de reeds bestaande raad georganiseerd.

§ 3. De gebruikersraad duidt onder zijn leden een voorzitter aan.

§ 4. De gebruikersraad vergadert minstens drie maal per jaar.

§ 5. Het mandaat van een lid van de gebruikersraad vervalt :

- 1° bij het verstrijken van de termijn waarvoor het gekozen is;
- 2° indien het lid de voorziening verlaat;
- 3° bij ontslag van het lid.

In de gevallen voorzien in vorig lid, 2° en 3°, kan op initiatief van de gebruikersraad en in overleg met de voorziening een andere gebruiker verkozen worden, die het vrijgekomen mandaat verderzet.

Art. 18. § 1. Een afgevaardigde van de gebruikersraad wordt als waarnemer uitgenodigd voor de vergaderingen van de raad van bestuur van de inrichtende macht van de voorziening voor de besprekingen van die aangelegenheden die betrekking hebben op de voorziening. Hiervan kan door de Minister bevoegd voor bijstand aan personen op hun gemotiveerde aanvraag aan de voorzieningen waar collectieve overlegorganen werden opgericht, een afwijking worden verleend.

Wanneer in toepassing van artikel 16 verschillende gebruikersraden opgericht zijn, duiden deze gezamenlijk één afgevaardigde aan voor de toepassing van voorgaand lid.

§ 2. Tussen de voorziening en de gebruikersraad is voorafgaand overleg verplicht inzake :

- 1° wijzigingen aan het in hoofdstuk 1 bedoelde reglement van orde;
- 2° belangrijke wijzigingen in de algemene woon- en leefsituatie;
- 3° wijzigingen in het concept van de voorziening.

§ 3. Zowel de voorziening als de gebruikersraad hebben initiatiefrecht om advies te vragen of uit te brengen inzake aangelegenheden die de verhouding voorzieninggebruikers aangaan.

Er is hoorrect en antwoordplicht omtrent elk onderwerp waarover de gebruikersraad een standpunt aan de verantwoordelijken van de voorziening wenst mede te delen.

§ 4. De voorziening verstrekt aan de gebruikersraad de noodzakelijke informatie omtrent beslissingen die rechtstreeks de woon- en leefsituatie van de gebruikers betreffen en inzake alle andere elementen die de gebruikers als groep aanbelangen, met inbegrip van informatie omtrent haar jaarrrekeningen.

Art. 19. Klachten omtrent het niet naleven van de bepalingen van deze afdeling worden schriftelijk medegedeeld aan de leidende ambtenaar van het Fonds.

HOOFDSTUK V. — *Wijzigings-, overgangs- en slotbepalingen*

Art. 20. De naleving van de bepalingen van dit besluit vormt een erkenningsvooraarde voor de betrokken voorzieningen.

Art. 21. Artikel 47, 1° tot 10°, van het decreet treedt in werking op 1 juli 1994.

Art. 22. § 1. Een artikel 144bis, dat luidt als volgt, wordt ingevoegd in het koninklijk besluit van 5 juli 1963 betreffende de sociale reclassering van de minder validen :

« Artikel 144bis. De bij artikel 144 bedoelde voorlopige erkenning kan slechts verleend of behouden worden indien de bij artikel 42, 43 en 44 bedoelde centra of diensten voldoen aan de in uitvoering van artikel 47, 6°, 8°, 9° en 10° van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap vastgestelde regels inzake inspraak, reglement van orde, protocol van verblijf, opvang, behandeling of begeleiding, en procedure van onderzoek en behandeling van de klachten van de bewoners. »

§ 2. Een artikel 4bis, dat luidt als volgt, wordt ingevoegd in het koninklijk besluit van 23 december 1970 tot instelling van de voorwaarden van de erkenning van de inrichtingen, tehuizen en diensten voor plaatsing in gezinnen ten behoeve van gehandicapten :

« Artikel 4bis. Onverminderd de bij artikel 4, eerste lid, bedoelde erkenningsnormen, moeten de in de hoofdstukken I tot IV van de bijlage bij dit besluit bedoelde voorzieningen voldoen aan de in uitvoering van artikel 47, 6°, 8°, 9° en 10° van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap vastgestelde regels inzake inspraak, reglement van orde, protocol van verblijf, opvang, behandeling of begeleiding, en procedure van onderzoek en behandeling van de klachten van de bewoners, waarvan de naleving een bijkomende erkenningsvoorraarde vormt. »

De bij hoofdstuk V van de bijlage bij dit besluit bedoelde diensten voor plaatsing in gezinnen moeten voor het verkrijgen of voor het behoud van hun erkenning voldoen aan de in uitvoering van artikel 47, 6°, 8° en 10° van voormalig decreet van 27 juni 1990 vastgestelde regels inzake inspraak, protocol van verblijf, opvang, behandeling of begeleiding, en procedure van onderzoek en behandeling van de klachten van de bewoners waarvan de naleving een bijkomende erkenningsvoorraarde vormt. »

§ 3. In artikel 2 van het koninklijk besluit van 25 januari 1971 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van tehuizen voor kort verblijf ten behoeve van gehandicapten, worden tussen de cijfers en woorden « 4, tweede lid » en « 5 », de cijfers en woorden « 4 bis », ingevoegd.

§ 4. In artikel 3 van het koninklijk besluit van 2 juli 1973 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van dagcentra voor meerderjarige niet werkende gehandicapten, worden tussen de cijfers en woorden « 4, lid 2 » en « 5 » de cijfers en woorden « 4bis » ingevoegd.

§ 5. In artikel 3 van het koninklijk besluit van 12 december 1975 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de centra voor observatie, oriëntering en medische, psychologische en pedagogische behandeling van gehandicapten, evenals van de bijzondere regels voor de vaststelling van de toelagen per dag, toegekend voor het onderhoud, de opvoeding en de behandeling van de gehandicapten die er geplaatst zijn ten laste van de gewone besturen worden de woorden « en 4, 2° lid » vervangen door de woorden « 4, 2° lid en 4bis ».

§ 6. Artikel 5 van het besluit van de Vlaamse Executieve van 7 februari 1990 houdende vaststelling van de erkenningsvoorraarden, de werkings- en subsidiëringssmodaliteiten voor thuisbegeleidingsdiensten zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis, van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, wordt aangevuld met een 7° dat luidt als volgt :

« 7° de in uitvoering van artikel 47, 6° en 8°, van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap vastgestelde regels inzake individuele inspraak en procedure van onderzoek en behandeling van de klachten van de bewoners in acht nemen. »

§ 7. Artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Executieve van 4 april 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorraarden, de werkings- en subsidiëringssmodaliteiten voor diensten voor begeleid wonen van mentale gehandicapten, zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, wordt aangevuld met een 5°, dat luidt als volgt :

« 5° voldoen aan de in uitvoering van artikel 47, 6° en 8° van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap vastgestelde regels inzake inspraak en procedure van onderzoek en behandeling van de klachten van de bewoners. »

§ 8. Artikel 6, § 1, van het besluit van de Vlaamse Executieve van 31 juli 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorraarden, de werkings- en subsidiëringssmodaliteiten voor diensten voor zelfstandig wonen van gehandicapte personen, zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis, van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, wordt aangevuld met een 9°, dat luidt als volgt :

« 9° de individuele inspraak van de gebruikers en de procedure van onderzoek en behandeling van de klachten van bewoners dient voorzien overeenkomstig de in uitvoering van artikel 47, 6° en 8°, van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personel met een Handicap vastgestelde regels. »

Art. 23. Bij wijze van overgangsmaatregel beschikken de in dit besluit bedoelde voorzieningen, die op de datum van inwerkingtreding van dit besluit in uitvoering van de bepalingen van voornamelijk koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 erkend zijn, of die in uitvoering van de bepalingen van de wet van 16 april 1963 betreffende de sociale reclassering van de mindervaliden voorlopig erkend zijn, over een termijn van één jaar te rekenen vanaf de publicatie van dit besluit om te voldoen aan de bepalingen van dit besluit.

Art. 24. Dit besluit treedt in werking op 1 juli 1994.

Art. 25. De Vlaamse minister bevoegd voor bijstand aan personen is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 15 december 1994.

De minister-president van de Vlaamse regering,

L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin,

Mevr. W. DEMEESTER-DE MEYER

Bijlage bij het besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van algemene erkenningsvoorraarden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap.

De wederzijdse rechten en plichten van voorzieningen en gebruikers, het reglement van orde en het protocol van verblijf, opvang, behandeling of begeleiding

1. Het reglement van orde bedoeld bij hoofdstuk 1 van dit besluit dient minstens volgende elementen te bevatten:

1.1. De exacte identificatie (benaming, zetel, aard, rechtsvorm) van de rechtspersoon die de voorziening beheert, met de datum van erkenning.

1.2. De doelstellingen en het overzicht van het dienstverleningsaanbod van de voorziening, met globale omschrijving van de doelgroep.

1.3. In voorkomend geval, de bijzondere opnemingsvoorraarden, inzonderheid deze gebonden aan de regionale oriëntatie, de proefperiode (zie punt 5 van deze bijlage), de specifieke kenmerken van de doelgroep zoals leeftijd, geslacht, bijkomende handicaps of de uitsluiting hiervan.

1.4. De omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot heroriëntering of ontslag uit de voorziening, de opzeggingstermijnen en de opzeggingsvergoeding in geval van verbreking zonder gegrondte reden.

1.5. De wijze waarop de gebruikersraad is samengesteld, indien deze krachtens de bepalingen van artikel 16 van dit besluit dient aanwezig te zijn.

1.6. De wijze waarop klachten, suggesties en bemerkingen kunnen worden ingediend en de wijze waarop ze worden behandeld, rekening houdend met de bepalingen van hoofdstuk 3 van dit besluit.

1.7. De wederzijdse rechten en verplichtingen van de gebruiker, zijn wettelijke vertegenwoordiger en de voorziening. Als de voorziening aan de gebruiker of aan zijn wettelijke vertegenwoordiger een voorschot vraagt, mag dit niet hoger liggen dan de persoonlijke bijdrage voor een periode die de dertig dagen niet mag overschrijden. Naast dit voorschot mag geen bijkomende waarborgsom gevraagd worden.

1.8. De samenstelling van de toezichtsraad over het beheer van gelden en goederen van de gebruiker, indien de voorziening ertoe gehouden is dergelijke toezichtsraad op te richten in uitvoering van de bepalingen van artikel 48 van het decreet.

1.9. Een overzicht van de door de voorziening in het belang van de werking en van de gebruikers verzekerde risico's.

2. Het reglement van orde waarborgt aan de gebruikers de eerbiediging van hun ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging, van hun vrijheid en privacy.

3. Behoudens bij dringende opname moet het reglement van orde voor de opname of voor de aanvang van de dienstverlening worden overhandigd aan de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger, die tekent voor ontvangst en akkoord.

Elke wijziging van dit reglement moet eveneens tegen ontvangstbewijs aan de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger worden medegedeeld. Deze wijzigingen hebben uitwerking ten vroegste dertig dagen na de mededeling ervan.

4. De voorziening die een persoon met een handicap opneemt of aan die persoon haar diensten verstrekt, verbindt er zich toe deze niet te ontslaan noch de dienstverlening te beëindigen tenzij om redenen van heirkracht, om redenen voortvloeiende uit de beslissing tot tenlasteneming of om één van de hiernavolgende redenen :

als de gebruiker niet meer beantwoordt aan de bijzondere opnamevoorraarden zoals bepaald in het reglement van orde;

als de lichamelijke en/of geestelijke toestand van de gebruiker dermate gewijzigd is dat het zorgaanbod van de voorziening niet meer kan beantwoorden aan de noden en zorgvragen van de gebruiker;

bij het niet nakomen door de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger van de in het protocol en reglement van orde vastgelegde verplichtingen.

De ontslagprocedure is opgenomen in het reglement van orde, en ontslag geschiedt overeenkomstig die procedure.

Een voorziening kan de beëindiging of schorsing van een arbeidsovereenkomst van een tewerkgestelde gebruiker nooit inroepen als reden voor ontslag. Deze bepaling geldt niet voor de centra voor beroepsopleiding, omscholing of herscholing.

Bij eenzijdige opzegging geldt voor beide partijen een opzeggingstermijn van minstens drie maanden, tenzij in wederzijds akkoord een andere termijn wordt overeengekomen.

Bij ontslag of stopzetting van de dienstverlening door de voorziening verbindt deze zich ertoe mee te werken bij het zoeken naar een aangepaste andere voorziening.

Bij het niet respecteren van de vastgestelde of overeengekomen opzeggingstermijn door een van de partijen, dient deze aan de andere partij een verbrekingsvergoeding te betalen.

Dit vergoeding is, per dag dat men vroeger de voorziening verlaat, het verschil tussen de reglementair vastgestelde volledige dagprijs en de verminderde dagprijs met een maximum termijn van dertig dagen, tenzij door de betrokkenen wordt aangetoond dat de voorziening de schriftelijke overeenkomst zoals bepaald in punt 6 van deze bijlage niet nakomt.

Voor de voorzieningen waarvoor geen dagprijs voorzien is, wordt de vergoeding bepaald in het reglement van orde of in het protocol.

5. Indien bij de opname een proefperiode wordt voorzien, dient deze aan volgende voorwaarden te voldoen :

1º de duur van de proefperiode kan maximum zes maanden bedragen;

2º tijdens de proefperiode gelden afwijkende procedures omtrent ontslag :

a) de opzegtermijn dient in onderling overleg bepaald te worden;

b) bij eenzijdige verbreking van de overeenkomst zonder gegrondte reden door de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger kan een verbrekingsvergoeding gevorderd worden van maximum zeven maal het verschil tussen de wettelijk vastgestelde volledige dagprijs en de verminderde dagprijs;

c) tijdens de proefperiode kan de voorziening de overeenkomst enkel opzeggen om redenen van heirkracht of :

indien omwille van de lichamelijke en/of geestelijke toestand van de gebruiker, het zorgaanbod van de voorziening niet kan beantwoorden aan de noden en zorgvragen van de gebruiker;

indien de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger de in het protocol en reglement van orde vastgestelde verplichtingen niet nakomt.

Deze regels zijn niet van toepassing bij dienstverlening door een centrum voor beroepsopleiding, omscholing of herscholing.

6. Het protocol bedoeld bij hoofdstuk 2 omvat ten minste volgende vermeldingen :

6.1. De identiteit van de partijen; voor de gebruiker wordt in voorkomend geval eveneens de identiteit van de wettelijke vertegenwoordiger vermeld.

6.2. De aanvangsdatum van de opname of dienstverlening en de duur van de overeenkomst alsmede, in geval van proefperiode, de duur hiervan.

6.3. Een inventaris van de maandelijkse inkosten van de persoon met een handicap, met een onderscheid tussen arbeidsinkomsten, vervangingsinkomens en andere persoonlijke inkomen; de wettelijk voorgeschreven persoonlijke bijdrage in de dagprijs wordt vastgesteld op basis van deze gegevens en wordt samen met het bedrag van het gereserveerd persoonlijk inkomen vermeld in het protocol.

6.4. De natuurlijke of rechtspersoon die voor de betaling instaat en de wijze waarop de afrekening en de betaling zal gebeuren, evenals, in voorkomend geval, het gevraagde voorshot en de wijze van betaling hiervan.

6.5. In voorkomend geval, het bedrag van de socio-culturele toelage.

6.6. De elementen die niet door de dagprijs gedekt zijn en aanleiding geven tot een afzonderlijke vergoeding, voorzover deze niet vermeld zijn in of afwijken van het Reglement van Orde.

6.7. Het individueel behandelingsplan of dienstverleningsaanbod, of de termijn waarbinnen het individueel behandelingsplan wordt opgemaakt en de wijze waarop over het behandelingsplan of dienstverleningsaanbod met de betrokkenen of zijn wettelijke vertegenwoordiger overleg en bijsturing wordt mogelijk gemaakt.

De diensten voor plaatsing in gezinnen dienen het pleeggezin te vermelden waar de persoon met een handicap zal verblijven.

6.8. De opzeggingstermijn en de verbrekingsvergoeding.

6.9. Indien het beheer van gelden en/of goederen van de gebruiker aan personeelsleden of beheerders van de voorziening wordt toevertrouwd, dient in het protocol een luik « beheer van gelden en/of goederen » voorzien dat de bepalingen groepeert die in uitvoering van artikel 47, 11^e, van het decreet in het protocol dienen opgenomen te zijn.

6.10. De wijze waarop dit protocol kan worden aangepast of gewijzigd.

7. Een exemplaar van het door de gebruiker of zijn wettelijke vertegenwoordiger voor ontvangst en akkoord getekende reglement van orde wordt bij het in punt 8 van deze bijlage bedoeld protocol gevoegd en maakt er een ondeelbaar geheel mee uit.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van algemene erkenningsvoorraarden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin,

Mevr. W. DEMEESTER-DE MEYER

TRADUCTION

F. 94 — 1788

[C — 35834]

15 DECEMBRE 1993. — Arrêté du Gouvernement flamand fixant les conditions générales d'agrément des structures visées dans le décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées

Le Gouvernement flamand,

Vu l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, notamment l'article 3, § 1er bis, deuxième alinéa, inséré par le décret du 20 décembre 1989, et § 5;

Vu le décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, notamment les articles 47, 1°, 2°, et 6° jusque 10° et 81;

Vu l'arrêté royal du 5 juillet 1963 concernant le reclassement des handicapés;

Vu l'arrêté royal du 23 décembre 1970 fixant les conditions d'agrément des établissements, des homes et des services de placements familiaux pour handicapés;

Vu l'arrêté royal du 25 janvier 1971 fixant les conditions d'agrément des homes de court séjour pour handicapés, notamment l'article 2;

Vu l'arrêté royal du 2 juillet 1973 fixant les conditions d'agrément des centres de jour pour handicapés majeurs non travailleurs, notamment l'article 3;

Vu l'arrêté royal du 12 décembre 1975 fixant les conditions d'agrément de centres d'observation, d'orientation et de traitement médico-psycho-pédagogiques pour handicapés ainsi que les règles particulières à suivre pour déterminer les subventions journalières allouées pour l'entretien, l'éducation et le traitement des handicapés qui y sont placés à charge des pouvoirs publics, notamment l'article 3;

Vu l'arrêté du Gouvernement flamand du 7 février 1990 fixant les conditions d'agrément et les modalités de fonctionnement et de subventionnement des services d'aide à domicile de handicapés tels que visés à l'article 3, § 1er bis de l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, notamment l'article 12.

Vu l'arrêté du Gouvernement flamand du 4 avril 1990 fixant les conditions d'agrément et les modalités de fonctionnement et de subventionnement des services pour handicapés mentaux habitant chez eux moyennant assistance, comme prévu par l'article 3, § 1er bis de l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, notamment l'article 4;

Vu l'arrêté du Gouvernement flamand du 31 juillet 1990 fixant les conditions d'agrément ainsi que les modalités de fonctionnement et de subventionnement des services pour handicapés habitant chez eux de manière autonome visés à l'article 3, § 1er bis de l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, notamment l'article 6, § 1er;

Vu l'avis du Conseil d'administration du Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, donné le 24 novembre 1992;

Vu l'avis de l'Inspection des Finances, donné le 14 décembre 1992;
 Vu l'accord du Ministre flamand compétent pour le budget, donné le 9 décembre 1993;
 Vu les lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973, notamment l'article 3, § 1er, modifié par la loi du 4 juillet 1989;

Vu l'urgence;

Considérant qu'il est indispensable de fixer sans délai les conditions générales en matière d'agrément de structures par le Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, pour que ledit Fonds puisse procéder, à partir du 1er juillet 1994, aux agréments;

Sur la proposition du Ministre flamand des Finances et du Budget, des Etablissements de santé, de l'Aide sociale et de la Famille;

Après en avoir délibéré,

Arrête :

Article 1er. Pour l'application du présent arrêté et de son annexe, il faut entendre par :

1° le décret : le décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées;

2° le Fonds : le Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées;

3° la décision relative à la prise en charge : la décision du Fonds telle que visée à l'article 41 du décret;

4° le protocole : le protocole de séjour, d'accueil, de traitement ou d'accompagnement tel que visé à l'article 47, 10°, dudit décret;

5° la concertation collective et individuelle : la concertation des personnes handicapées ou de leurs représentants légaux, telle que visée à l'article 47, 6°, du décret;

6° l'utilisateur : la personne handicapée qui utilise une structure agréée pour son intégration sociale;

7° le conseil des utilisateurs : le conseil des utilisateurs ou de leurs représentants légaux, constitué pour la réalisation de leur concertation collective, telle que visée à l'article 47, 6° du décret;

8° les services ambulants : les services d'aide à domicile, les services pour handicapés mentaux habitant chez eux moyennant assistance et les services pour handicapés habitant chez eux de manière autonome.

CHAPITRE Ier. — *Le règlement d'ordre intérieur*

Art. 2. Les dispositions du présent chapitre s'appliquent à toutes les structures agréées dans lesquelles les personnes handicapées utilisent une infrastructure collective, à l'exception des ateliers protégés, des services de placements familiaux et des services ambulants.

Art. 3. Chaque structure agréée visée à l'article 2 est tenue à établir un règlement d'ordre intérieur et de le remettre aux utilisateurs ou à leurs représentants légaux, conformément aux dispositions de l'annexe au présent arrêté.

Pour l'application de l'alinéa précédent, les sections et/ou établissements agréés par un arrêté ou une décision unique, sont considérés comme une-seule structure; au cas où elle le juge indiqué, la structure peut toutefois établir un règlement d'ordre intérieur pour chacune de ces sections ou chacun de ces établissements.

Art. 4. Le règlement d'ordre intérieur doit au moins contenir les dispositions reprises au point 1 de l'annexe au présent arrêté. Le texte du règlement et de toutes ses modifications ultérieures est communiqué au Fonds.

CHAPITRE II. — *Le protocole de séjour, d'accueil, de traitement ou d'accompagnement*

Art. 5. Les dispositions du présent arrêté s'appliquent à toutes les structures agréées pour l'accueil, l'accompagnement ou le traitement de handicapés, à l'exception des ateliers protégés ou des services ambulants.

Art. 6. Avant de procéder à l'accueil, au traitement ou à l'accompagnement, il est conclu un protocole écrit entre l'utilisateur ou son représentant légal et la structure visée à l'article 5; ce protocole comprend au moins les dispositions reprises au point 6 de l'annexe au présent arrêté.

En cas d'accueil urgent, le protocole doit être conclu dans les cinq jours après le placement.

Si le représentant légal de jeunes placés par le juge de la jeunesse ou renvoyés par le Comité de sollicitude pour la jeunesse refuse de signer le protocole, ce refus doit être motivé par la structure et communiqué par celle-ci au Fonds.

CHAPITRE III. — *La procédure de réclamation*

Art. 7. La procédure établie dans ce chapitre pour l'examen et le traitement des réclamations des utilisateurs, s'applique à toutes les structures, à l'exception des ateliers protégés.

Elle ne s'applique cependant pas aux réclamations relatives à la gestion de fonds et de biens des utilisateurs par des administrateurs ou des membres du personnel de la structure.

Art. 8. La réclamation doit être formulée par écrit, par l'utilisateur, son représentant légal, un parent ou allié ou son médiateur.

Cette réclamation écrite est adressée à la direction de la structure, qui, dès sa réception, en fait mention dans un registre destiné à cet effet.

La réclamation peut à tout moment être retirée.

La structure est tenue de communiquer par écrit au réclamant, dans les trente jours après introduction de la réclamation, quelle est la suite qui sera donnée à la réclamation.

Art. 9. Si le suivi de la réclamation conformément à la procédure établie par l'article 8 ne satisfait pas le réclamant, celui-ci peut s'adresser, par écrit, à une commission interne des réclamations à installer auprès de chaque structure visée à l'article 7.

La commission des réclamations visée à l'alinéa précédent, se compose d'un représentant du pouvoir organisateur de la structure et d'une personne désignée par le conseil des utilisateurs ou, à défaut de ce dernier, par les utilisateurs ou leurs représentants légaux.

La commission traite la réclamation, entend toutes les parties concernées et essaye de les réconcilier, et informe le réclamant ainsi que la structure, dans les trente jours après avoir été saisie, de son jugement quant à la réclamation. Au cas où les deux membres de la commission des réclamations n'arrivent pas à se mettre d'accord sur le jugement à prononcer, les deux points de vue sont communiqués.

Si la réclamation est jugée fondée, la structure est obligée d'informer le réclamant, par écrit et dans les trente jours après communication du jugement de la commission des réclamations, sur la suite qui y sera donnée.

Art. 10. Si le suivi de la réclamation conformément à la procédure établie par l'article 9 ne satisfait toujours pas le réclamant, celui-ci peut s'adresser, par écrit, au fonctionnaire dirigeant du Fonds, qui vérifiera si la structure a observé la réglementation et, si ce n'est pas le cas, prendra les mesures nécessaires pour que la réglementation soit appliquée.

CHAPITRE IV. — *La concertation*

Section 1er. — Concertation individuelle

Art. 11. Les dispositions de la présente section s'appliquent à toutes les structures agréées, à l'exception des ateliers protégés.

Art. 12. L'utilisateur ou son représentant légal a le droit d'être informé de façon complète, exacte et à temps, sur toutes les questions touchant son placement, son traitement et sa guidance qui le concernent directement et personnellement, y compris l'information relative à son dossier psycho-médical, pédagogique et social, sous réserve du secret professionnel tel qu'il est concrétisé dans le dossier médical.

Art. 13. Sauf en cas de force majeure ou d'extrême urgence, il existe une obligation de concertation préalable entre la structure et l'utilisateur en ce qui concerne :

- 1° les modifications dans l'offre de services ou au plan de traitement ou d'accompagnement;
- 2° les mesures qui s'imposent en raison de l'évolution de la situation physique ou mentale;
- 3° les modifications dans les conditions individuelles de logement et de vie; dans cette concertation, il est tenu compte des faits et des circonstances ayant conduit à ces modifications.

L'initiative de cette concertation doit être prise par la partie désirant introduire une modification ou une mesure.

Art. 14. Les réclamations relatives à la non-observation des dispositions de la présente section, sont traitées conformément à la procédure prévue au chapitre 3.

Section 2. — Concertation collective

Art. 15. Les dispositions de la présente section sont d'application lorsque, dans une structure agréée, la durée moyenne du séjour ou la durée des services est de deux ans au minimum.

Les services ambulants, les ateliers protégés et les services de placements familiaux sont en tous les points exclus du champ d'application de la présente section.

Art. 16. Dans chaque structure visée à l'article 15, il y a lieu d'installer un conseil des utilisateurs par unité isolée, indépendante et opérationnelle.

Art. 17. § 1er. Chaque conseil des utilisateurs compte au moins trois membres.

§ 2. Les membres du conseil des utilisateurs sont élus parmi et par les utilisateurs de la structure ou leurs représentants légaux, pour une durée de quatre ans; leur mandat est renouvelable. Le conseil n'est plus composé valablement, lorsque le nombre des membres du conseil des utilisateurs est devenu inférieur à trois; le cas échéant, une nouvelle élection doit être organisée.

Lorsque le nombre des candidats qui se présentent pour l'élection ordinaire ou qui sont élus membres à ladite élection est inférieur à trois, une nouvelle élection doit être organisée après deux ans.

Les responsables de la structure ont la charge de l'organisation des élections et doivent veiller à ce que chaque personne ayant droit de vote soit avertie et puisse poser sa candidature. S'il existe déjà un conseil des parents ou des résidents, l'élection est organisée en collaboration avec le conseil déjà en place.

§ 3. Le conseil des utilisateurs désigne parmi ses membres un président.

§ 4. Le conseil des utilisateurs se réunit au moins trois fois par an.

§ 5. Le mandat d'un membre du conseil des utilisateurs prend fin :

1° à l'expiration de la durée pour laquelle il a été élu;

2° lorsque le membre quitte la structure;

3° en cas de démission du membre.

Dans les cas prévus à l'alinéa précédent, 2° et 3°, un autre utilisateur peut être élu pour continuer le mandat devenu vacant, à l'initiative du conseil des utilisateurs et en concertation avec la structure.

Art. 18. § 1er. Un délégué du conseil des utilisateurs est invité, en qualité d'observateur, aux réunions du Conseil d'administration du pouvoir organisateur de la structure, pour la discussion des questions afférentes à la structure. A la demande motivée des structures dans lesquelles sont installés des organes de concertation collective, le Ministre compétent pour l'assistance aux personnes peut accorder une dérogation à cette règle.

Si, par application de l'article 18, utilisateurs sont installés, ceux-ci désignent ensemble un délégué pour l'application de l'alinéa précédent.

§ 2. Une concertation préalable entre la structure et le conseil des utilisateurs est obligatoire pour :

1° les modifications au règlement d'ordre intérieur visé dans le chapitre 1er;

2° d'importantes modifications aux conditions générales de logement et de vie;

3° les modifications à apporter au concept de la structure.

§ 3. La structure comme le conseil des utilisateurs ont le droit d'initiative pour demander des conseils ou pour émettre des avis sur des questions relatives aux rapports entre la structure et ses utilisateurs.

Il existe un droit d'audition et un devoir de réponse pour tout sujet sur lequel le conseil des utilisateurs désire communiquer un point de vue aux responsables de la structure.

§ 4. La structure fournit au conseil des utilisateurs toutes les informations nécessaires quant aux décisions concernant directement les conditions de logement et de vie des utilisateurs et tous les autres éléments qui concernent les utilisateurs en tant que groupe, y compris l'information sur ses comptes annuels.

Art. 19. Les réclamations relatives à la non-observation des dispositions de la présente section sont communiquées, par écrit, au fonctionnaire dirigeant du Fonds.

CHAPITRE V. — *Dispositions finales*

Art. 20. L'observation des dispositions du présent arrêté constitue une condition d'agrément pour les structures concernées.

Art. 21. L'article 47, 1 jusqu'à 10, du décret entre en vigueur le 1er juillet 1994.

Art. 22. § 1er. Un article 144bis, rédigé comme suit, est inséré dans l'arrêté royal du 5 juillet 1963 concernant le reclassement social des handicapés :

« Article 144bis. L'agrément provisoire prévu à l'article 144 ne peut être accordée ou maintenue que si les centres ou services visés aux articles 42, 43 et 44 répondent aux règles fixées en application de l'article 47, 6e, 8e, 9e et 10e du décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, concernant la concertation, le règlement d'ordre intérieur, le protocole de séjour, d'accueil, de traitement ou d'accompagnement, et la procédure d'examen et de traitement des réclamations des résidents.

§ 2. Un article 4bis, rédigé comme suit, est inséré dans l'arrêté royal du 23 décembre 1970 fixant les conditions d'agrément des établissements, des homes et des services de placements familiaux pour handicapés :

« Article 4bis. Sans préjudice des normes d'agrément visées à l'article 4, premier alinéa, les structures visées dans les chapitres I à IV de l'annexe au présent arrêté doivent répondre aux règles fixées en application de l'article 47, 6e, 8e, 9e et 10e du décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, concernant la concertation, le règlement d'ordre intérieur, le protocole de séjour, d'accueil, de traitement ou d'accompagnement, et la procédure d'examen et de traitement des réclamations des résidents, dont l'observation constitue une condition d'agrément supplémentaire.

Pour l'obtention ou le maintien de leur agrément, les services de placements familiaux visés par le chapitre V de l'annexe au présent arrêté doivent répondre aux règles fixées en application de l'article 47, 6e, 8e et 10e du décret précité du 27 juin 1990, concernant la concertation, le protocole de séjour, d'accueil, de traitement ou d'accompagnement, et la procédure d'examen et de traitement des réclamations des résidents, dont l'observation constitue une condition d'agrément supplémentaire. »

§ 3. Dans l'article 2 de l'arrêté royal du 25 janvier 1971 fixant les conditions d'agrément des homes de court séjour pour handicapés, les chiffres et mots « 4 bis » sont insérés entre les chiffres et mots « 4, alinéa 2 » et « 5 ».

§ 4. Dans l'article 3 de l'arrêté royal du 2 juillet 1973 fixant les conditions d'agrément des centres de jour pour handicapés majeurs non travailleurs, les chiffres et mots « 4 bis » sont insérés entre les chiffres et mots « 4, alinéa 2 » et « 5 ».

§ 5. Dans l'article 3 de l'arrêté royal du 12 décembre 1975 fixant les conditions d'agrément de centres d'observation, d'orientation et de traitement médico-psycho-pédagogiques pour handicapés ainsi que les règles particulières à suivre pour déterminer les subventions journalières allouées pour l'enfretien, l'éducation et le traitement des handicapés qui y sont placés à charge des pouvoirs publics, les mots « 4 et 4 alinéa 2 » sont remplacés par les mots « 4 alinéa 2 et 4 bis ».

§ 6. L'article 5 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 7 février 1990 fixant les conditions d'agrément et les modalités de fonctionnement et de subventionnement des services d'aide à domicile de handicapés tels que visés à l'article 3, § 1er bis de l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, est complété d'un 7e rédigé comme suit :

« 7e observer les règles fixées en application de l'article 47, 6e et 8e du décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, concernant la concertation individuelle et la procédure d'examen et de traitement des réclamations des résidents. »

§ 7. L'article 4 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 4 avril 1990 fixant les conditions d'agrément et les modalités de fonctionnement et de subventionnement des services pour handicapés mentaux habitant chez eux ou en pensionnance, comme prévu par l'article 3, § 1er bis de l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, est complété d'un 5e rédigé comme suit :

« 5e répondre aux règles fixées en application de l'article 47, 6e et 8e du décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, concernant la concertation et la procédure d'examen et de traitement des réclamations des résidents. »

§ 8. L'article 6, § 1er de l'arrêté du Gouvernement flamand du 31 juillet 1990 fixant les conditions d'agrément ainsi que les modalités de fonctionnement et de subventionnement des services pour handicapés habitant chez eux de manière autonome visés à l'article 3, § 1er bis de l'arrêté royal n° 81 du 10 novembre 1967 créant un Fonds de soins médico-socio-pédagogiques pour handicapés, est complété d'un 9e rédigé comme suit :

« 9e la concertation individuelle des utilisateurs et la procédure d'examen et de traitement des réclamations des résidents doivent être prévues conformément aux règles fixées en application de l'article 47, 6e et 8e du décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées. »

Art. 23. A titre transitoire, les structures visées dans le présent arrêté qui, à la date de l'entrée en vigueur du présent arrêté, sont soit agréées en application des dispositions de l'arrêté royal précité n° 81 du 10 novembre 1967, soit agréées provisoirement en application de la loi du 16 avril 1968 relative au reclassement social des handicapés, disposent d'un délai d'un an à compter de la date de publication du présent arrêté pour répondre aux conditions de celui-ci.

Art. 24. Le présent arrêté entre en vigueur le 1er juillet 1994.

Art. 25. Le Ministre flamand ayant l'assistance aux personnes dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 15 décembre 1993.

Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,
L. VAN DEN BRANDE.

Le Ministre flamand des Finances et du Budget, des Etablissements de santé,
de l'Aide sociale et de la Famille,
Mme W. DEMEESTER-DE MEYER

Annexe à l'arrêté du Gouvernement flamand fixant les conditions générales d'agrément des structures visées dans le décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées

Les droits et devoirs mutuels des structures et utilisateurs,
le règlement d'ordre intérieur et le protocole de séjour,
d'accueil, de traitement ou d'accompagnement

1. Le règlement d'ordre intérieur visé au chapitre 1er du présent arrêté doit au moins comprendre les éléments suivants :

1.1. L'identification exacte (dénomination, siège, nature, forme juridique) de la personne juridique chargée de gestion de la structure, avec mention de la date de l'agrément.

- 1.2. Les objectifs de la structure et l'ensemble des services offerts par celle-ci, avec une description globale du groupe-cible.
- 1.3. Le cas échéant, les conditions spéciales d'admission, notamment celles tenant à l'orientation régionale, la période d'essai (voir point 5 de la présente annexe), les caractéristiques spécifiques du groupe-cible telles que l'âge, le sexe, les handicaps supplémentaires ou l'exclusion de ceux-ci.
- 1.4. Les circonstances pouvant donner lieu à la réorientation ou au congédiement de l'handicapé de la structure, les préavis et l'indemnité de préavis en cas de rupture sans motif valable.
- 1.5. Le mode de composition du conseil des utilisateurs, si celui-ci doit être installé en vertu des dispositions de l'article 16 du présent arrêté.
- 1.6. Les modalités d'introduction des réclamations, des suggestions et des remarques éventuelles et leur mode de traitement, compte tenu des dispositions du chapitre 3 du présent arrêté.
- 1.7. Les droits et obligations mutuels de l'utilisateur, de son représentant légal et de la structure. L'avance que la structure peut demander à l'utilisateur ou à son représentant légal ne peut dépasser le montant de la contribution personnelle pour une période de trente jours au maximum. Outre cette avance, aucun cautionnement supplémentaire ne peut être demandé.
- 1.8. La composition du conseil de contrôle de la gestion des fonds et des biens de l'utilisateur, si la structure est tenue de créer un tel conseil de contrôle, en vertu des dispositions de l'article 48 du décret.
- 1.9. Un aperçu des risques assurés par la structure, dans l'intérêt du fonctionnement et des utilisateurs.
2. Le règlement d'ordre intérieur garantit aux utilisateurs le respect de leur conviction idéologique, philosophique ou religieuse, de leur liberté et vie privée.
3. Sauf en cas de placement urgent, le règlement d'ordre intérieur doit être remis à l'utilisateur ou à son représentant légal, qui signera pour réception et pour accord, avant le placement ou avant que la prestation des services ne soit entamée. Toute modification dudit règlement doit également être communiquée à l'utilisateur ou à son représentant légal contre récépissé. Ces modifications produisent leurs effets au plus tôt trente jours après leur communication.
4. La structure qui accueille une personne handicapée ou qui lui fournit ses services, s'engage à ne pas congédier cette personne, ni à mettre fin à ses services, sauf en cas de force majeure, pour des motifs résultant de la décision de prise en charge ou pour un des motifs mentionnés ci-après :
  - si l'utilisateur ne répond plus aux conditions spéciales d'admission telles que fixées dans le règlement d'ordre intérieur;
  - si la condition physique et/ou mentale de l'utilisateur a tellement changé, que la structure ne peut plus fournir les soins dont l'utilisateur a besoin;
  - lorsque l'utilisateur ou son représentant légal n'observe pas les obligations fixées dans le protocole et le règlement d'ordre intérieur.La procédure de congédiement est prévue dans le règlement d'ordre intérieur et le congédiement se déroule conformément à cette procédure.
- Une structure ne peut jamais invoquer la cessation ou la suspension d'un contrat de travail d'un utilisateur mis au travail comme motif de congédiement. Cette disposition ne s'applique pas aux centres de formation, de réadaptation ou de rééducation professionnelle.
- En cas de résiliation unilatérale, les deux parties doivent observer un préavis d'au moins trois mois, sauf si un autre délai est convenu par consentement mutuel.
- En cas de congédiement ou d'arrêt des services par la structure, celle-ci s'engage à coopérer à la recherche d'une autre structure adéquate.
- En cas de non-observation du préavis stipulé ou convenu par une des parties, celle-ci sera contrainte à payer à l'autre une indemnité de rupture.
- Calculé par jour de départ anticipé, cette indemnité équivaut à la différence entre le prix journalier entier réglementairement fixé et le prix journalier réduit, avec un délai maximum de trente jours, à moins que l'intéressé ne démontre que la structure n'observe pas le contrat écrit visé au point 6 de la présente annexe.
- En ce qui concerne les structures où aucun prix journalier n'est prévu, l'indemnité est fixée dans le règlement d'ordre intérieur ou dans le protocole.
5. Si une période d'essai est prévue lors du placement, celle-ci doit répondre aux conditions suivantes :
  - 1° la durée maximum de la période d'essai est de six mois;
  - 2° durant la période d'essai, des procédures dérogatoires sont applicables en cas de congédiement :
    - a) le préavis doit être fixé par consentement mutuel;
    - b) en cas de rupture unilatérale du contrat, sans juste cause, par l'utilisateur ou son représentant légal, une indemnité de rupture peut être réclamée, s'élevant au maximum à sept fois la différence entre le prix journalier entier légalement fixé et le prix journalier réduit;
    - c) durant la période d'essai, la structure ne peut résilier le contrat qu'en cas de force majeure ou :
      - si la condition physique et/ou mentale de l'utilisateur ne permet plus à la structure de répondre aux besoins en soins de l'utilisateur;
      - si l'utilisateur ou son représentant légal n'observent pas les obligations fixées dans le protocole et le règlement d'ordre intérieur.Ces règles ne s'appliquent pas aux services prestés par un centre de formation, de réadaptation ou de rééducation professionnelle .
6. Le protocole visé au chapitre 2 du présent arrêté comprend au moins les mentions suivantes :
  - 6.1. L'identité des parties; le cas échéant, l'identité de l'utilisateur sera accompagnée de celle de son représentant légal.
  - 6.2. La date d'admission ou de début des services et la durée du contrat, et, s'il y a une période d'essai, la durée de celle-ci.
  - 6.3. Un inventaire des revenus mensuels de la personne handicapée, la distinction étant faite entre revenus professionnels, revenus de remplacement et autres revenus personnels; la contribution personnelle dans le prix journalier légalement prescrite est fixée sur la base de ces données et reprise dans le protocole, de même que le montant du revenu personnel réservé.
  - 6.4. La personne physique ou morale qui répond du paiement et du mode de règlement et de paiement, ainsi que, le cas échéant, l'avance demandée et le mode de paiement de celle-ci.
  - 6.5. Le cas échéant, le montant de l'allocation socio-culturelle.
  - 6.6. Les éléments n'étant pas couverts par le prix journalier et donnant lieu à une indemnité séparée, pour autant qu'ils ne soient pas mentionnés dans le Règlement d'ordre intérieur ou dérogent à celui-ci.

6.7. Le plan de traitement individuel ou l'offre de services, ou encore le délai dans lequel le plan de traitement individuel est établi, ainsi que les possibilités créées pour l'intéressé ou son représentant légal quant à la concertation sur le plan de traitement ou l'offre de services et à leur remaniement éventuel. Les services de placements familiaux doivent mentionner la famille d'accueil où séjournera la personne handicapée.

6.8. Le préavis et l'indemnité de rupture.

6.9. Si la gestion de fonds et/ou de biens de l'utilisateur est confiée à des membres du personnel ou des administrateurs de la structure, il y a lieu de prévoir dans le protocole un volet « gestion de fonds et/ou de biens », regroupant les dispositions devant être reprises dans le protocole, en application de l'article 47, 11e du décret.

6.10. Le mode suivant lequel ce protocole peut être adapté ou modifié.

7. Il sera joint au protocole visé au point 6 de la présente annexe un exemplaire du règlement d'ordre intérieur signé pour réception et pour accord par l'utilisateur ou son représentant légal; ce règlement fait partie intégrante du protocole.

Vu pour être annexé à l'arrêté du Gouvernement flamand fixant les conditions générales d'agrément des structures visées dans le décret du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées.

Le Ministre-Président du Gouvernement flamand,
L. VAN DEN BRANDE

Le Ministre flamand des Finances et du Budget,
des Etablissements de santé, de l'Aide sociale et de la Famille,
Mme W. DEMEESTER-DE MEYER

N. 94 — 1789

[S-C — 35876]

15 JUNI 1994. — Besluit van de Vlaamse regering betreffende het beheer van gelden of goederen van personen met een handicap door beheerders of personeelsleden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap

De Vlaamse regering,

Gelet op de wet van 16 april 1983 betreffende de sociale reclassering van de minder-validen, inzonderheid op artikel 23, gewijzigd bij de wet van 21 november 1969;

Gelet op het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 3, § 1bis, tweede lid, ingevoegd bij decreet van 20 december 1989;

Gelet op het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, inzonderheid op de artikelen 47, 11^e, 48, en 81;

Gelet op het koninklijk besluit van 5 juli 1963 betreffende de sociale reclassering van de minder-validen, inzonderheid op artikel 144, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit 10 mei 1965;

Gelet op het koninklijk besluit van 23 december 1970 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de inrichtingen, tehuizen en diensten voor plaatsing in gezinnen ten behoeve van gehandicapten, inzonderheid op artikel 4;

Gelet op het koninklijk besluit van 25 januari 1971 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de tehuizen voor kort verblijf ten behoeve van gehandicapten, inzonderheid op artikel 2;

Gelet op het koninklijk besluit van 2 juli 1973 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van dagcentra voor meerderjarige niet werkende gehandicapten, inzonderheid op artikel 3;

Gelet op het koninklijk besluit van 12 december 1975 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van de centra voor observatie, oriëntering en medische, psychologische en pedagogische behandeling voor gehandicapten evenals van de te volgen bijzondere regels voor de vaststelling van de toelagen per dag, toegekend voor het onderhoud, de opvoeding en de behandeling van de gehandicapten die er geplaatst zijn ten laste van de gewone besturen, inzonderheid op artikel 3;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 7 februari 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, de werkings- en subsidiërmodaliteiten voor thuisbegeleidingsdiensten zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 5;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 4 april 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, de werkings- en subsidiërmodaliteiten voor diensten voor begeleid wonen van mentaal gehandicapten, zoals bedoeld in artikel 3, § 1bis van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 4;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 31 juli 1990 houdende de vaststelling van de erkenningsvoorwaarden, de werkings- en subsidiërmodaliteiten voor diensten voor zelfstandig wonen van gehandicapte personen bedoeld in artikel 3, § 1bis, van het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten, inzonderheid op artikel 6;

Gelet op het advies van de Raad van Bestuur van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, gegeven op 24 november 1992;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin;
Na beraadslaging,

Besluit :

HOOFDSTUK I. — *Algemene bepalingen*

Artikel 1. De artikelen 47, 11^e, 48 en 68 van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, hierna het Fonds te noemen, hebben uitwerking vanaf 1 juli 1994.